

Útdráttur

Síðustu áratugi hafa fólksflutningar milli landa aukist jafnt og þétt og æ fleiri börn hafa tengsl við fleiri en eitt land. Þegar forsjárdeila hefur tengsl við fleiri en eitt land má kalla hana alþjóðlega forsjárdeilu. Alþjóðlegar forsjárdeilur heyra undir alþjóðlegan einkamálarétt, en reglur þess sviðs réttarins í hverju ríki fyrir sig ákvarða lögsögu þess ríkis í forsjárdeilum sem hafa erlend tengsl. Reglur alþjóðlegs einkamálaréttar segja einnig til um lagaval í slíkum deilum sem og um viðurkenningu og fullnustu erlendra forsjárakvarðana. Alþjóðlegur einkamálaréttur setur þannig afskiptum ríkis að alþjóðlegum forsjárdeilum takmörk. Íslenskar reglur á sviði alþjóðlegs einkamálaréttar, er varða forsjárdeilur, má finna í landslögum sem og þjóðréttarsamningum sem Ísland hefur gerst aðili að. Nokkrir þjóðréttarsamningar á þessu sviði hafa fengið stöðu landsлага á Íslandi, í heild eða að hluta, og ganga framar öðrum landslögum eigi þeir við. Aðrar réttarheimildir, svosem fordæmi og venjuréttur, kunna einnig að fela í sér reglur alþjóðlegs einkamálaréttar á þessu sviði. Ólíkar reglur geta gilt um lögsögu íslenskra dómkóðna eftir því hvort foreldrar eru giftir eður ei. Þegar forsjárdeila er hluti hjúskaparmáls er lögsaga ákvörðuð eftir reglum sem gilda um hjúskaparmál, en í öðrum tilfellum fer lögsaga eftir reglum sem sérstaklega eru sniðnar að forsjárdeilum. Ólíklegt er þó að lagaval fari að reglum er gilda um hjúskaparmál séu málin rekin samhliða, en reglur um lagaval í alþjóðlegum forsjárdeilum eru fremur einfaldar hér á landi. Þjóðréttarsamningar á þessu sviði innihalda hvað helst reglur um viðurkenningu og fullnustu erlendra forsjárakvarðana. Að meginreglu er viðhorf gagnvart viðurkenningu og fullnustu erlendra ákvarðana og dóma neikvætt hér á landi nema heimild sé fyrir slíku í lögum. Hér fer á eftir frekari umfjöllun um reglur alþjóðlegs einkamálaréttar er gilda um alþjóðlegar forsjárdeilur á Íslandi.

Abstract

Migration between countries has increased steadily over the last decades and increasingly more children have connections to more than one country. When a custody dispute is connected to more than one country, it can be called an international child custody dispute. International child custody disputes pertain to private international law, of which rules in each country stipulate that country's jurisdiction to hear a custody dispute with a foreign element. Those rules also govern choice of law in such disputes and in which circumstances a foreign judgment shall or shall not be recognised and enforced. Rules of private international law thus set out the extent and limits of a country's authority to intervene in an international custody dispute. In Iceland, the rules on international child custody disputes are found in national law as well as international conventions of which Iceland is a member. International conventions on the subject have been given the force of national law in Iceland, in part or entirety, and override other national law when they apply. Other sources of law, such as precedent and custom, also provide rules of private international law on child custody disputes. Different rules on jurisdiction of the Icelandic courts can apply to international custody disputes depending on whether the parents are married or not. When a custody dispute is inherent in a matrimonial dispute, jurisdiction to hear the case will depend on the rules on jurisdiction in the matrimonial case. Otherwise, it will follow rules specifically tailored at custody disputes. Whether the same applies to choice of law is unlikely, but rules on choice of law in custody disputes are very straightforward. Rules on recognition and enforcement of foreign judgments are found in international conventions and custom, but the view towards recognition and enforcement is in general negative in Iceland. This thesis will outline and analyse the rules on international child custody disputes in Iceland.